

בענינא דיומא

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א משגיח ישיבת ארחות תורה בבני ובבאב נורא בעצרת בכולל חזו"א

קיבלתי ממורי ורבי, מרן ראש הישיבה בעל אילת השחר זצוק"ל, על מעשה כזה כמו שהיה פה, אם זה היה בשנים קדמוניות, כל המקום היה מזדעזע ת"ק פרסה על ת"ק פרסה - קראו עצרה", שהגענו לכזה מצב נורא. על כהן ונביא שיהרג בהיכל השם.

אומר על זה מרן הרב שך זצוק"ל: למה באמת ירושלים והעזרות לא מביאות עגלה? כי למקומות כאלה לא מספיק עגלה ערופה איך יכול להיות שירושלים ועזרה לא מגינים שלא יהיה כזה דבר אצלם.

עד עכשיו ראו מעשה, ראו טרגדיה, כאב להם, אבל לא הגיעו לבכייה. מה זה נוגע אליי אישית? אני הרי רחוק מזה כמטחווי קשת. עד שבא רבי צדוק ואמר את התביעה שהיה על המקום, איך זה יכול להיות שירושלים והעזרה לא מגינים? ואז, כשהבינו שזה תביעה עליהם, וגעו כל העם בבכייה. קשה לנו כעת לדבר, הרי כל אחד, במקום כזה קדוש, מה שיש אצלנו הבית המקדש מעט, מה יש לנו יותר מאשר המקום הקדוש הזה? ופה שיהרג במקדש השם כהן ונביא, לראות פה, פה את ה' כי ימצא חלל, איך זה לא הגין? וגעו כל העם בבכייה.

חז"ל אומרים (שבת קו א): אחד מן החבורה שמת – תדאג כל החבורה, כולה אמרי לה דמת גדול ואמרי לה דמת קטן: יש כל מיני פירושים, על כל פנים, פה בכולל חזון איש קטן גדול מושגים אחרים. אבל במושגים של הנפטר בן עליה, כולם יודעים היה מושגים שכמעט ולא מצוי. ולא היה דרגות הוא הגיע לעמל התורה, לידעת התורה, וכמה כתבים שהוא השאיר.

מה זה "תדאג כל החבורה כולה"? יש שתי פשטים. פשט אחד – זה תביעה לחבורה. אבל יש עוד פשט, מה זה "תדאג כל החבורה כולה"? שמעתי פעם מהדוד, הראש ישיבה של כפר חסידים, רבי אליה זכר צדיק לברכה, הוא דיבר בלווייה של רבי אליה לופיאן, ואז הוא אמר: כתוב בפרשת השבוע, "ויהי בנסוע הארון ויאמר משה: קומה ה' ויפוצו אויביך וינוסו משנאך מפניך" (במדבר י). למה דווקא בנסוע הארון? הארון כל זמן שהיה במקומו, הארון הגן, ולא הייתה צריכה תפילה מיוחדת.

הכוח של הארון – ארון הקודש! מי יכול להכיל את זה? ממילא היה "ויפוצו אויביך", זה כתוב מפורש ברבינו יונה תחילת ברכות, שהיה שכניה שמה, הגנה מפני האויבים. אבל "ויהי בנסוע הארון", כשהארון זז מהמקום, אין מי שיגן, ואז צריך תפילה מיוחדת: "קומה ה' ויפוצו אויביך וינוסו משנאך מפניך".

אין שום ספק, שכל זמן שהוא היה איתנו, שהיה את העמל התורה שלו בינינו, שהיה באמת המסירות נפש של התורה, איך שהוא בנה את עצמו, אז האחד מן החבורה הזו הגן על כולנו. זכות של כל אחד, כזה בן עליה מגנא. וכשנמצאים כעת באשכבתיה, ב"ויהי בנסוע הארון", אז "תדאג כל החבורה" – חסר כוח גדול שהגן עלינו. ולכן אנחנו אחרי זה נגיד גם סליחות, נבקש מהקדוש ברוך הוא, שבאמת "קומה ה' ויפוצו אויביך".

כתוב ברש"י בתחילת אבות: "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע". אומר רש"י, (זה דבר שקשה בפה להוציא אבל זה רש"י) ולא נמסרה לאלעזר, ולפינחס, ולשבעים זקנים? ואפילו שעל פינחס כתוב "ותורת אמת הייתה בפיח" (מלאכי ב'), תורת אמת – התורה מעידה, הייתה בפיח. למה? לפי שממית עצמו מנעוריו באהליה של תורה, וכמו שכתוב בתורה, "ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האוהל" (שמות ל"ג). וזה גם אפשר להגיד על הנפטר, למי שהכיר אותו – הנער לא ימיש מתוך האוהל. גם השנים שגר בירושלים ועוזב את הכל, וקיים "בתורת ה' חפצו" (תהילים א'), ועלה ונתעלה. אנחנו לא מבינים מה חסר בדברים האלה: אלעזר, פינחס, וכל שכן שבעים זקנים, אבל אף על פי כן יהושע מצא את המקום – "נער לא ימיש מתוך האוהל", זה ראינו עליו, נער לא ימיש מתוך האוהל.

רוצה לומר לכם, למי שהכיר אותו קצת יותר, ר"י מיר, הגאון הגדול רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל אמר מימרא מופלאה: הגמרא אומרת, בסוף דף פ"ח בשבת, שם מדובר על מתן תורה, אמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: ריבונו של עולם, מה לילוד אישה בינינו? אמר להם: לקבל תורה בא. אמרו לפניו: חמדה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם בריאת העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם? "מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו" (תהילים ח'), "ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים" (תהילים ח'). אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: החזר להם תשובה. אמר לפניו רבונו של עולם תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה (שמות כ, ב) אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים אמר להן למצרים ירדתם לפרעה השתעבדתם תורה למה תהא לכם שוב מה כתיב בה לא יהיה לך אלוקים אחרים בין עמים אתם שרויין שעובדיך.

העצרת בעקבות הטרגדיה הקשה בכולל אחר הלכחו הטראגי של הרה"ג ישי פור זצ"ל – נערכה ב' סיוון תשפ"ו:

אין בעולם כוח כמו תורה.

הגמ' ביומא (כג א) אומרת תנו רבנן מעשה בשני כהנים שהיו שניהם שווים ורצים ועולים בכבש. לפני שהיה גורל, כל מי שהיה רץ והיה מגיע קודם, היה זוכה, קדם אחד לתוך ארבע אמות של חברו, כהן אחד הזדרז במצווה, לכבודה של מצווה. השני, כיוון שראה אותו שמגיע לפניו ולא יכול היה לשאת את זה, נטל סכין ותקע לו בלב.

מעשה נורא. שני כהנים, כל אחד רוצה לזכות במצווה הגדולה, רצים בכבש. אחד מקדים, מזדרז יותר במצווה, השני לא יכול לשאת את זה, נטל סכין ותקע לו בלב. נורא.

תנו רבנן: 'מעשה בשני כהנים שהיו שניהם שווין ורצין ועולין בכבש; קדם אחד מהן לתוך ארבע אמות של חברו - נטל סכין ותקע לו בלב! עמד רבי צדוק על מעלות האולם ואמר: אחינו בית ישראל! שמעו: הרי הוא אומר (דברים כא א) פי יפצא חלל (דברים כא ב) ויפצא זקניך ויפצא זקניך. יש הרי הלכה של עגלה ערופה, על מי להביא עגלה ערופה? על העיר או על העזרות? וגעו כל העם בבכייה. זו פרשה אחת.

ממשיכה הגמרא ואומרת פרשה שנייה: בא אביו של תינוק ומצאו כשהוא מפרפר. מגיע אבא של התינוק, רואה בן, זכה לבן שמזדרז במצווה ומשלם על זה בחיים שלו, מקנאה של השני. אמר: "הרי הוא כפרתכם! ועדיין בני מפרפר ולא נטמאה הסכין." הוציאו. מוראדיג.

רואים פה מעשה כזה הירואי, כזה קור רוח, כזו תעצומת נפש של אבא. רואה את הבן שלו מול העיניים שלו, מפרפר, הדם כולו נשפך, מתגבר על כל הרגשות, ומול העיניים שלו עומדת רק קדושת בית המקדש, עדיין הסכין לא נטמאה. הגמרא אומרת, אחרי זה: "איבעיא להו: שפיכות דמים דקיימא קיימא, וטהרת כלים היא דחמירא. או דילמא טהרת כלים היא דקיימא קיימא ושפיכות דמים היא דזל.

כשלימדו אותנו בזמנו בישיבה, אז לימדו אותנו ואמרו לנו ככה, הספק של הגמרא כבר מעורר בנו: למה לחשוד בכזה בן אדם? אתה רואה כזה מעשה גבורה הירואי, אבא מתגבר על כל הרגשות שלו. כל אחד מאיתנו יכול לתאר מה זה אבא שרואה בן שמזדרז במצווה ומעניין אותו טהרת כלים, "הרי הוא כפרתכם". והדבר שיותר קשה לנו, שהגמרא מביאה מה המסקנה. מזה שהברייתא נקט 'ודם נקי הרבה שפך מנשה', שמע מינה טהרת כלים היא דקיימא קיימא, ושפיכות דמים היא דזל.

אין פה גבורה, ולא זו בלבד, אלא חסידות נוספת. זה אבא שגם על הבן שלו – שפיכות דמים היא דזל, נורא ואיום. להפוך מאבא שאנחנו ראינו בזה את הגבורה הכי גדולה, לאדם שחשוד על רציחה. אבל זו המסקנה של הגמרא, וכפי שלימדו אותנו בישיבה: רק חז"ל היה מותר להם לשאול את השאלה הזו ולהשיג את המסקנה הזו. האדם יראה לעיניים, אבל חז"ל, שיודעים, "והשם יראה ללבב", אמרו שפיכות דמים היא דזל.

קיבלתי ממורי ורבי, מרן ראש הישיבה בעל אילת השחר זצוק"ל, על מעשה כזה כמו שהיה פה, אם זה היה בשנים קדמוניות, כל המקום היה מזדעזע ת"ק פרסה על ת"ק פרסה. לכל אחד זה נוגע ללב. לראות את הזעזוע שהיה צריך לאחוז. "קראו עצרה", שהגענו לכזה מצב נורא. על כהן ונביא שיהרג בהיכל השם. רק מרוב שהתרגלנו לדברים האלה, אז הרגש של שפיכות דמים יותר קל בעינינו.

ואנחנו שיודעים כעת מה הקדוש ברוך הוא רוצה מאיתנו, אז בואו נלמד את הסוגיה הלאה. סוגיה קשה. חז"ל אומרים שקודם העם לא געה בבכייה. ראו כזה מעשה נורא, וגם אז העם לא געה בבכייה. יכול להיות שרעשו, נחרדו. עומד רבי צדוק ואומר: "על מי להביא עגלה? על העיר או על העזרות?" ורק אז געו כל העם בבכייה. שואלת הגמרא: והרי ירושלים לא מביאה עגלה? מה הוא אמר להם? "על מי להביא עגלה", וירושלים לא מביאה עגלה, כל שכן בית המקדש לא, על העיר או על העזרות? אומרת הגמרא: להרבות בבכייה.

אמר מרן הרב שך: מה להרבות בבכייה? מה אתם בוכים על דבר שהוא לא נכון? מה התעוררתם? מה קרה לכם? הרי זה לא האמיתי. ומרבים בבכייה דבר לא אמיתי, והוא אומר דבר לא אמיתי?

מה באה הגמרא לספר לנו, שהקדוש ברוך הוא הגן עליו: אומר הסבא מקלם, ככה מביא רבי נתן צבי: מה יש, מה זה "מה לילוד אישה בינינו", למה אסור לתת לו את התורה? הם אחזו שזה זלזול ביקרא דאורייתא, זלזול בכבודה של תורה. לא ייתנו את כתר המלך לאדם נבזה ושפל. התורה שכולה שמותיו של הקדוש ברוך הוא, התורה שמכילה את כל העולם כולו – הבת של המלך, החמדה הגנוזה שהייתה גנוזה כל כך הרבה, קרוב לאלף שנים, איך אתה נותן את זה לבן אדם? "מה אנוש כי תזכרנו", ילוד אישה. שואל רבי נתן צבי: אם ככה, מה התשובה? יש קושיה טובה, אבל למעשה זה זלזול ביקרא דאורייתא. אומר רבי נתן צבי, אמר משה למלאכים: להיוולד מלאך זה לא חכמה, זה לא יקרא דאורייתא, לקבל ממונות זה לא חכמה. **ילוד אישה – כן, כן! עם כל הניסיונות, עם כל הקושי בין האומות, ולא לעבוד עבודה זרה! כמה אלפים ורבבות שימסרו את הנפש על קידוש שם שמיים, להיות במשא ומתן ולא להיכשל בשום איסור, כל כך הרבה איסורים בשבת ולהיזהר על כל קוף וקוף – זה היקרא דאורייתא!** האדם, הילוד אישה, שהוא מגיע למה שכותב החזון איש – ואמנם הוא מלאך, המתהלך בין בני תמונה – זה היקרא דאורייתא, **מה התורה יכולה לעשות לבן אדם! להרים אותו משפל המדרגה מה שמונח בילוד אישה והכולל, עד רומה מעלה!** וכל מי שיודע, וכל מי שמכיר, הרי זה כבודה של תורה. הנפטר הזה – זה כבודה של תורה, איך שהוא בנה את עצמו מתחילה, באיזה איזה כוחות, ולכן הוא הגיע!

הגמרא אומרת במגילה, (דף ג' עמוד ב'): תלמוד תורה של יחיד, המועדים דוחים אותו, אבל כבוד התורה של נפטר – הוא יותר גדול. עצם ההספד עליו, זה יקרא דאורייתא, זהו כבודה של תורה.

רבי אליה לופיאן, כתוב בחז"ל ששמעון בן שטח קנה חמור ומצא מרגלית. כשהחזיר את המרגלית, אמר אותו גוי: "ברוך, מבורך, האלוקים של שמעון בן שטח". שואל רבי הלל: מה אתה מברך את האלוקים? הוא הרי נתן לך? שמעון בן שטח החזיר לך? תברך את שמעון בן שטח!

אומר רבי אליה: הגוי הבין, שאם לא היה אלוקים ותורה, אף בן אדם נורמלי בעולם, מעולם לא היו יודעים שיהלום אצלו. **ואם הוא החזיר – כי יש אלוקים של שמעון בן שטח.** והנפטר שלנו הגיע לאן שהגיע, זה הרי מראה על כבודה של תורה, על התורה של הנפטר, על מה שהתורה יכולה להביא לבן אדם. יש דבר מאוד מעניין, נספר לכם, ברשותכם, עד כמה שהיינו רואים, הרי כולנו יודעים שכל מאן דעביד רחמנא לטב עביד, אפילו שאנחנו לא מבינים.

היה פעם סיפור מעניין, צלצל אלי פעם ר"י נתיבות עולם הגאון רבי יוסף ברוך שליט"א, ואומר לי ככה: תראה, יש לי בחור בישיבה, אז היה לי כמעט כזה דבר – מוצלח בעל כישרון, מתמיד, ובמידות, חברימן, פיקח הכל. הוא בא לישיבה, התחיל מאפס. בא לישיבה, למד שנה מצוין, אחרי כן קיבל את המחלה. סבל מהמחלה שנה, וכעת הוא נפטר. יש הספד. אני הייתי צריך להספיד, אבל אני צרוד, אני לא יכול, בוא תספיד אתה. חשבתי אני לא מכיר, אני לא יודע, מה אני אספיד? אבא חילוני לגמרי, אחים חילונים לגמרי, אמא התקרבה.

הלכתי למרן שר התורה, ושאלתי אותו: מה אני עושה? מה אני אומר? ואז הוא אמר לי: תמיד אתה רואה הפוך. למה אתה רואה את זה ככה? אני אומר לו: מה אני אגיד למשפחה? הנה אתה רואה, הוא היה כל הזמן, בא ומשלים, נכנס לישיבה, למד טוב, הכל, ויתר על הכל, ותראה מה קורה לו.

אמר לי רבי חיים: תמיד אתה רואה הפוך. על הבן אדם הזה כבר נגזר מזמן למות. הקדוש ברוך הוא ידע, שאם הוא יחיה – ייכנס לישיבה ויהיה בן תורה, ובשביל זה הוא האריך לו את הימים. **הוא נכנס לישיבה, ואחרי ששנה הוא זיכך אותו, וכעת הוא בא למעלה בתור בן תורה מזוכך, לחיי העולם הבא. אתה יודע איזה חסד שהקדוש ברוך הוא עשה. מה ההורים לא יבינו.**

אבל כל אחד מבין, להגיד את זה לאבא חילוני או כן או לא, אני התחלתי, דיברתי, מה זה רבי חיים? קצת, בקוצר ההבנה שלי, וסיפרתי את זה, יבין יבין לא יבין אז לא, אין לי מה לעשות, מיד אחרי זה בא משהו, תפס אותי, הביא אותי לאבא: תספר לו מה שסיפרת. ואז האבא מספר לי, שקצת ממש לפני ההספד, הוא סיפר, שהבן סיפר לו, כשהיה בצבא, אז הוא עלה שמה לאיזה רכב שריון, סליחה, בלבנון נדמה לי. בצורה לא מובנת, הגיע המפקד, התחיל לצעוק עליו, לבייש אותו: מה אתה פה? זה לא המקום שלך! רד מיד! והעביר אותו לשני. הגיעו שמה, ללבנון, מיד כשהגיעו, הגיע פגז, הרג את כל הראשונים ונפשו נשארה בשלום, והוא נשאר בחיים. אתה רואה מה שרבי חיים אומר.

אנחנו, אין לנו מושגים מובנים בדברים האלה בכלל, אבל יש פה חתם סופר. חתם סופר מציע פעמיים. יש בתשובות, ויש חתם סופר על התורה. חת"ס סופר בתשובות מביא את לשון הרמב"ם באגרת, ובהקדמה לורה דעה, והוא כותב: **"ודע בני, כי האדם המסכן בזה העולם השפל הנבזה, אין לו מנוחה בו. ואשריו למי שחטפו ימיו מהרה ולא תדאג נפשו".**

זה כתוב שבשכר, בא להקדוש ברוך הוא, ואומר הייתי חי יותר, הייתי לומד עוד, אז הוא מקבל את השכר על כל השנים, זה כתוב מפורש. אשריו, ישר מגיע לנצח העליון. זה אומר הרמב"ם, אשרי מי שהשלים ימיו מהר.

ונספר סיפור מעניין, רבי אייזיק שר, הנסיך הסלבוקאי, הבן שלו נהרג בפרעות בתרפ"ט חברון. היה לו בן ובת יחידה. הבת אשתו של הראש ישיבה רבי מרדכי שולמן, והבן נפטר צעיר, נהרג בפרעות. אשתו, הבת של הסבא מסלבודקה, לא יכלה להכיל את זה. בן יחיד.

ואז, הוא ביקש שלפני, הלוויה, הוא רוצה להגיד כמה מילים למשפחה, בלי כל הקהל. הוא כבר היה בסלון והמשפחה באה, אשתו מררה בבכי, ואז הוא דיבר, ואמר: בואו נשאל אותו. אני מניח שאני יכול להחזיר אותו בבקשה לתחייה, אתה מעוניין? מה הוא יענה לנו?, הוא יאמר: מה אתה מדבר אבא? אתה יודע מה זה עולם הנצח? אתה יודע מה שאני רואה פה? אתה יודע מה זה יושב בסתר עליון, בצל שקי יתלונן? **איזה אושר נצחי! כל העולם הזה לא שווה כקליפת השום ממה שאני נעת.** מי רוצה לחזור עוד? עשיתי מה שמוטל עליי, וחזרתי למעלה, למקום שלי!

השל"ה כותב, שהאדם צריך להרגיש שהוא בן העולם העליון. המקום שלנו זה בעולם העליון, באנו לגור כמה שנים וחוזרים למקום. גם כשאני פה, אנחנו בני עולם העליון. אלא מה אומר? לנו זה חסר? מותר להיות כזה אגואיסט, בגלל שחסר לנו, לצער אותו, להחזיר אותו לפה? ככה אמר רבי אייזיק.

אין לנו מושגים, אלה שזכו, יש בחת"ס סופר, עוד לשון, הכל אותו דבר: "אם אדם יזכה באחריתו בצאת נשמתו להתקדש ולהידבק באלוקיו, והדיבוק נעשה על ידי המצווה בעשייתה, ויזכה ביציאתה הזו כפי שכתבו חז"ל, יהיה חלקו עם מתי בדרך מצווה. ככל שיתקדש יותר, יימשך חלק רוחני, ויזכה למות מחמת הקדושה הגדולה, ויעלה כמו השלחת המדבקת באש הגדולה, וזהו מעין מיתת נשיקה."

אומר החתם סופר, אז מה? יש אנשים שכן מאריכים ימים צדיקים, אדרבה, הרמב"ם כותב אשרי מי שהשלים ימיו מהר, אלא שיש לבן אדם תפקידים. יש תפקיד לאדם להעמיד תלמידים, לחנך את הילדים שלו, מאריכים אותם בשביל התפקיד, לו זה לא טוב, אבל מאריכים אותו בשביל התפקיד, ואחרי כן הקדוש ברוך הוא מפצה אותו, כשהוא עשה את זה, ככה הוא כותב, כי זכות היא לו, וממילא זה לא טרדה נפש. רואים שהקדוש ברוך הוא זיכה אותו, וזה דבר נורא. עד שהבן הגיע לבר מצווה, והאבא – מה זה אבא? מה שהיה לו תפקיד, לו עצמו, בצל שקי יתלונן.

היה לו תפקיד, הקדוש ברוך הוא נתן לך הרבה שנים בן, והבן הגיע לגיל בר מצווה, וראה אבא, והאבא חנך אותו, והוא הרי נפטר בשעה זו כשהוא ראה את האדם כי ימות באהל כפשוטו. וכשהאבא בא מבית מדרש למעלה מהדף גמרא. אין לנו כל הבנה בדברים האלו הדבר היחידי שבבילנו, זה קרבן שהוציאו להביא לקדוש ברוך הוא, ולפיכך את מידת הדין המתוחה, **ורואים כמה מידת הדין מתוחה כעת על כל עולם התורה, כל בני תורה,** כל העם כולו. ויש הלכה בקרבן, שבעל הקרבן צריך להתוודות, אבל אשמים אנו.

אמר לי מרן ראש הישיבה: בדור הזה אין מי שיכול להצביע על מה תובעים אותו. והחפץ חיים היה האחרון שידע להגיד כזה דבר, על זה תובעים. שאלו אותו פעם, "במה להתחזק? שאל אותם - במה לא?", לב יודע מרת נפשו. אבל לקדוש ברוך הוא לא טוב לו, ולנו זה האבידה? אצלינו זה קרבן. לדעת שהקדוש ברוך הוא רוצה משהו מאיתנו, כל אחד ישוב בשלו, לא נבראו רעמים אלא לפשט עקמימות שבלב.

רבי יענקל'ה גלינסקי מספר, שאמר פעם לסטייפלר הקדוש, שהרבה פעמים הוא אמר דרשה, הוא מרגיש שאנשים מתחילים להתעורר, אבל אין להם את המכה בפטיש. מה הוא יכול להגיד?

אמר לו הסטייפלר, יענקל'ה, אתה זוכר מה שהיה כשהיינו בחוץ לארץ ברוסיה. היה שם רכבת שהייתה נוסעת פעם בשבוע, 24 שעות. אז היה לה קודם כל שש תחנות סמוכות, ומתחנה השישית לא היה מקום יישוב, ועצירות שמה. וכשהיו מאחרים לתחנה ראשונה, אמרו "לא נורא", קח סוס ועגלה (זה מה שהיה אז) לתחנה השנייה, הרכבת פעם נסעה לאט, היא התעכבה בכל מקום, כך בשנייה, בשלישית, אחרת לאחרונה, הפסדת את הרכבת של השבוע.

אמר הסטייפלר: רבי יענקל'ה, העגלה של העולם הזה? היא עושה הרבה תחנות, הקדוש ברוך הוא כל כך רוצה לזכות את הבנים שלו. וכולנו באנו בגלגול אחד, בגלגול שני, בגלגול שלישי, היום זה כבר הגלגול האחרון. **איך שיוצאים מפה – ככה זה נשאר.** ואשרי למי שזוכה לצאת מפה כמו שהנפטר יצא מהעולם, אדם כי ימות באהל. ואדם יראה לנפשו.

רוצה להגיד לכם ככה, שני סיפורים ממרן הרב שך. סיפור אחד – הרב שך הגיע לניחום אבלים, למשפחה כולם של ראשי הישיבות, ואז שאל אותו אחד הבנים על המנוח: אנחנו יודעים שברא מזכה אבא, **והזכות הכי גדולה שיש בעולם זה דף גמרא,** כולם יודעים, נכון. גם אנחנו יודעים שימי אבילות דומים לימי המשפט, כמה שהאבידה יותר חמורה – ככה המשפט יותר. ולאט לאט הדין מתפייס.

היה צריך להיות שהשבעה זה הימים הכי קשים, יסגרו את הדלת, יגידו לכל הילדים "תלמדו בהתמדה ורגע לא להתבטל, ברא מזכה אבא של דף גמרא", הוא מוארדיג, מה עושים בניחום אבלים? לא לומדים כמעט כלום. גם מה שמותר זה הדברים המותרים, בלי עמל התורה שצריך. למה? מה הפשט.

אמר לו מרן הרב שך: אתה צודק, אין זכות יותר גדולה מדף גמרא. אבל על ידי זכות של דף גמרא, בדרך כלל לא משתנים החיים, **הקדוש ברוך הוא רוצה שהאבלים יחיו שבוע עם המוות, ויראו אותו.** ויחשבו פעם אחת כי זה סופו של אדם, ואחרי זה פתאום מאבדים ערך של כל שאר הדברים שאין מלווים אותו לאדם – לא כסף ולא זהב, אלא תורה ומעשים טובים בלבד.

פתאום הוא קולט שמגיעים חיים שאף אחד לא יכול להניצל מהם, כי האדם הולך אל בית עולמו ושמה מלווים רק מעשים טובים, רק תורה. ואז זה ישנה

לו את כל החיים. והשינוי הזה, הרבה יותר זכות לנפטר, ככה אמר לו הרב שך.

אם יהיה לנו באמת, ורוצים הרי לעשות לעילוי נשמתו, קצת לחשוב, קצת להתבונן, ובמה להתעורר, כל אחד לפי ערכו למה שהוא צריך. והרי זה עילוי נשמה הכי גדולה.

סיפר הרב אלכסנדר לינצ'ר, הוא למד בראדן אצל החפץ חיים, בראדן זה היה, שהיה חושך בלילה, חושך אמיני. ובשבת, אני לא יודע באיזו צורה, אז הגויה שהייתה שמה, הייתה מסובבת כפתור והיה נדלק לקראת הלילה, לא יודע מתי הייתה מסובבת.

יום אחד הגיע החפץ חיים והיה חושך. הוא היה מדבר כנראה אז, שאל, מה קרה? אמרו לו שהגויה שכחה לסובב את הכפתור. החפץ חיים אז אמר: ככה זה החיים שלנו, כל כך הרבה אור מחכה לנו, הקדוש ברוך הוא כל כך הרבה רוצה לתת לנו, אנחנו מתעצלים לפעמים לסובב את הכפתור, שנתעורר. רק לעשות טיפה, להתחיל משהו, לעשות למען הקדוש ברוך הוא, תתחיל, הבא ליטרה מסייעים בידו, אחרי זה האור העליון יקיף כל הזמן.

החפץ חיים היה אומר שיש דבר שיכול להיות שהוא יותר גרוע מפעם אחת עבירה חמורה, זה אדם שחי בלי חשבון, תן לחיים לזרום..

ומרן ראש הישיבה הרב שטיינמן הרבה היה מדבר, שכל יום כמה דקות, לזכור מה חובתי בעולמי, לזכור שיש לו עולם הנצח, הכל. וממילא כל כל החיים שלנו משתנים בעצם, אנא עבדא דקודשא בריך הוא, ואשרי מי שזוכה, מה שמחכה לו שמה.

היה פעם אחת בחרו לפני שישים שנה או יותר. הוא לראות לראות מה זה רבי אליה לופיאן, ביקש לבוא לכפר חסידים לשבת, היה שמה, אחרי סעודה שלישית, רצה להישאר, ולהשאר.

ובשבת הוא ביקש מבני הבית, שרוצה לראות את רבי אליה לופיאן אחרי הסעודה בליל שבת מה הוא עושה, [בסעודה עצמה, היו אורחים בדרך כלל והיה מדבר בפניהם מוסר] טוב, אחר הסעודה רבי אליה לא שם לב ולמד בקול, בהתמדה. ופתאום נכבה האור. כפר חסידים, נכבה האור לגמרי לגמרי. ואז רבי אליה (שלא ידע שיש משהו שם), והתחיל לדבר לעצמו: "אלוק נשמה שנתת בי – טהורה היא, למה נתת לנו נשמה טהורה, כדי שיכבה החשמל אני אלך לישון?!" **אתה רוצה שגם כשלא קל, להמשיך ללמוד?!"** **בא נלמד הלילה, ואז הוא התחיל להגיד מסכת זבחים בעל פה.** הוא אומר, "אני הייתי חצי שעה, הוא גמר ארבעה דפים, אח"כ כבר אי' מבני הבית הרגיש בי, ואמר שמספיק זמן פה, והלכתי.

קיבלנו נשמה קדושה. אנחנו עוד חיים. סיפור ידוע, שסיפר הנכד של החפץ חיים, הוא בא פעם לח"ח בעת שעשה חשבון נפש שהמלאכים מציעים את הסחורה את את הזכויות את העבירות ודנים מה מגיע אליו. ופתאום יוצאת בת קול: "הוא חי או מת?" אומר. "הוא חי!" אז מה הדיון? שיעשה תשובה?" ואז אמר הח"ח נו, בוא נלך לעשות תשובה.

מרן הראש ישיבה, רבי גרשון אדלשטיין הוא דיבר על עצמו בענותנותו, היה פעם אחרי יום כיפור, אמר לנכד שאכל איתו, מיד אחרי יום כיפור: "תראה, תופעה מעניינת. בדור שלנו יש אנשים זקנים שמאריכים ימים, לפעמים בבריאות, הוא עצמו הרי קשיש למעלה ממאה, אמר: למה הקדוש ברוך הוא עשה את זה? יש הרבה כאלה, לא אחד ולא שניים, כי אנחנו צריכים לתקן את עצמנו. הזקנים האלה לא תיקנו את עצמם מספיק, אז משאירים אותם פה לתקן את עצמם." **אדם גמר את התפקיד שלו, אז הוא נפטר, כפי שאומר הרמב"ם, אשרי מי שחטפו ימיו מהר. אותנו משאירים כי עוד לא גמרנו את התפקיד. החיים עוד לפנינו, וזה מה שצריך כעת – לזעזע אותנו, וקול השופר חזק מאד, אנחנו צריכים לדעת ככה היסוד הגדול מה שראו בנפטר לנצל את הזמן, התמדה, עמל התורה, כמה שיותר לנצל את הזמן.**

אני רוצה לספר לכם שני סיפורים, סיפור אחד היה ראש כולל אחד באיזה עיר שלאסוף את כל אברכי הכולל להגיע בזמן היה קשה, היו גרים רחוק קצת, אז הוא סידר הסעות, וההסעות עלו הון תועפות, וראש העיר אמר לו אני יכול לשלב אותך בהסעות של הבית ספר, ואז לא יעלה לך כלום, אבל הכולל נגמר ב1, אז תצטרך לגמור בחמישה 11 כדי שסיפיקו להגיע לבית ספר ב1 וחמישה, חמש דקות להפסיק מהסדר, הוא לא ידע אם כן או לא, הוא בא למרן הרב אלישיב אם מותר לו כי ככה קשה לו זה המון כסף, ואמר לו הרב אלישיב על שאלות של ביטול תורה, צריך בית הדין הגדול לשבת על זה, ואין לנו היום, אני לא יכול, זה סיפור שהיה.

סיפור שני היה עם מרן פוסק הדור רבי משה פיינשטיין זצוק"ל, היה פעם שאלה על פסולי חיתון, הוא בא לשאול את מרן רבי שלמה זלמן אורבך זצוק"ל, אמר לו שמתכוון ליסוע עוד שבועיים לאמריקה, הוא צריך לדעת הלכה למעשה, אמר לו שאלה קשה, אם אתה רוצה לדעת באמת תשאל את רבי משה פיינשטיין, הגיע לרבי משה פיינשטיין בתחילה הוא לא יכל לקבל, אמר שרבי שלמה זלמן שלח אותו, קיבלו אותו. הוא רק שמע את השאלה, מיד אמר בסדר גמור אין בעיה של פסולי חיתון מותר לך מותר לך. הוא אמר לרבי משה פיינשטיין שיש לו גם שאלה פרטית שלו **בענין ביטול תורה, הוא אמר שלקח עשר דקות שרבי משה זן כן לא. ביטול תורה זה מהחמורות שבחמורות. כי דבר ה' בזה זה מי שיכול לעסוק בתורה ואינו עוסק, אם נלמד מהנפטר באמת מדרכיו, כי זה תולדות האדם, וזה מה שמעלה את הבן האדם.**

אני רוצה להגיד לכם הרגשה אני הרי גם למדתי בכולל, מה שנוגע לכולל חזון איש, היום הרחוב מכבד כל אחד לפי המשרה שלו, כולם יודעים, לא צריך להאריך, אבל כולל חזון איש שאנחנו היינו, היה אדם גדול, אדם כי ימות באהל, היכלו פה גדולי עולם בלי משרות, בלי כלום, היה פה בשעתו מרן שר התורה רבי חיים, רבי גדליה, רבי משה דויטש, כולם, כמסתובבים פה אנשים בלי משרות בלי כלום, כולם ידעו זה האדם גדול שיש לנו.

אני פעם שאלתי את רבי חיים כאלה גדולי עולם, למה לא קמים בפניהם? צריכים לקום כל הזמן. אז הוא אמר לי, רבי חיים, חושבים שמוחלים, מי אמר. מי אמר שזה נכון? **אז הסתובבו פה ספרי תורה ממש. וכל אחד יודע מי הסתכל על משרה, לא משרה. אמת לאמיתה, שמי שמשריש שהאדם כי ימות באהל לא נפחת אם אין משרה. זה מה שיש לנו.**

כל אחד שואל, במה מתחזקים? דרך אגב, ראש הישיבה רבי אהרן ליב, תמיד שדיברתי איתו על הספדים, הוא לא אחז מהספדים, בגמ' כתוב שיש מושג הספדים, ואז הוא הסביר לי למה. שבאים, כל שכן במקרה כמו היום, בא כזה מקרה, כל אדם מתעורר. אה, אף אדם לא בטוח בעצמו. אף אחד לא יודע מה מחכה לו. הם מתעוררים. בדרך כלל, שבאים להספד, אז עשיתי כבר משהו למען הנפטר, אני יכול להירגע, אני חוזר לסדר היום. אומר, הראש ישיבה זה לא כדאי, כדאי שתישאר בהתעוררות עוד, תחשוב באמת נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה אל ה'.

הרי נתנו לנו להזעזע, לא נבראו רעמים אלא לפשט עקמויות שבלב, כל אחד יודע מה ששלו, כל אחד יודע את הדברים שלו, ומאיפה אני אדע מה רוצים ממני?

אמר פעם מרן הרב שך, עמד בירחי בכולל, אמר שהוא חידש את זה אז הקירות של הבית שלו רעדו. הגמרא אומרת (בבא מציעא פה א') אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (ירמיהו ט, יא) מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ, דבר זה אמרו חכמים ולא פירשוהו אמרו נביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו שנאמר (ירמיהו ט, יב) ויאמר ה' על עזובם את תורת אשר נתתי לפניכם, אמר רב יהודה אמר רב שלא ברכו בתורה תחילה.

שאל מרן הרב שך, מה תובעים מבן אדם? חכמים לא יודעים, נביאים לא יודעים, אף אחד לא יודע, הקדוש ברוך הוא בעצמו. אז מה תובעים ממני, שאני אהיה הקדוש ברוך הוא? אמר מרן הרב שך, דבר שצריך לעבוד כל החיים. האדם הוא חלק אלוה ממעל. **מה שנוגע לך, החלק אלוה ממעל לוחש לך ואומר לך. אתה יודע מה שרוצים ממך. ומתחמקים מזה, תשמע לקול האלוהי שמדבר אליך.**

ר' מרדכי גיפטר אמר פעם: "לך אמר לבי בקשו פני, את פניך ה' אבקש". "לך אמר לבי בקשו פני", בקשו פניך, מדבר של הקדוש ברוך הוא. לך, לקדוש ברוך הוא, אמר לבי. אמר את אותו הרעיון ר' מרדכי גיפטר בלשון יותר ציורית. כינור מתנגן בלב האדם, החלק אלוה ממעל. **הוא לוחש לו מה הקדוש ברוך הוא מדבר אליו.**

אומר דוד, אני שמעתי, רציתי לשמוע ושמעתי, מה הקול האלוהי לחש אליי, בקשו פניי. הקדוש ברוך הוא אומר לי, אני רוצה את טובתך, בקשו פניי. אומר דוד, "את פניך ה' אבקש", זה השבתי בבית ה'.

ונסיים. סיפר לי פעם, הגאון ר' מאיר שפירא, הוא היה אחרון התלמידים, של טלז של ר' יוסף ליב. בדרך כלל בטלז, מי שיודע, היה שלטון השכל, לא נתנו לרגשות לעבוד. (לא כעת הזמן להאריך בזה), שרבי שמעון שקופ היה אומר שיעור (היה טלזעיר), לא אז, שהתנועות לא ישיעו על השכל.

ופה רבי יוסף לייב אמר את זה, הוא כבר לא יכל, התחיל להתרגש. שכתוב שיוסף אמר לאבא שלו: (בראשית מג ט) "אם לא הביאתי אליך והצגתי לפניך וחסאתי לך כל הימים". אומר רש"י: חי ולא מת. שאל הטלזעיר בשלמא תגיד אני יביא אותו בכל מחיר, יהודה הוא אריה, אתה גיבור, אבל "חי ולא מת", אם מלאך המוות יקח את הנשמה שלו. ואז הוא אומר הרעים בקולו, וכולם התחילו להתרגש. אמר ביידיש: "טאטע, וואס מיינסטו, איך בין סתם א גיבור, איך וויל א בן תורה, איך קען האלטן א מלחמה מיט מלאך המוות?". **- "אבא, מה אתה חושב, אני סתם גיבור? אני בן תורה? אני יודע להילחם עם מלאך המוות".**

וזה מה שידוע מר' חיים מוולוז'ין, מרבה תורה מרבה חיים, דבר פשוט. **אין בעולם כוח כמו תורה.** כמה שמבזים את התורה, מבזים את הכל, רבי אלחנן אומר שהמלחמה על הרוחניות זו מלחמה של השטן בעצמו, [מסתמא הוא מבזא את זה בשם החפץ חיים]. והשטן לא נבהל משום דבר, הנפטר היה עם הרבה מסירות נפש, הרבה עמל התורה, כל החיים שלו. **זה מה שאנחנו צריכים היום לסבול, את אותו כוח של הס"מ של השטן בעצמו, ואין מקום יותר שמתאים את זה, מהמקום הקדוש הזה, בית המקדש מעט הזה, עמל התורה ומסירות נפש. ואז הקדוש ברוך הוא יעשה שפט עמו, ותורמם התורה את קרנה, ונזכה בקרוב, לתחיית המתים לגאולה השלימה במהרה בימינו, אמן.**

- במקרה חירום אם ח"ו מגיעים שוטרים לעצור, יש לחייג לזעזע הישיבות 02-538-5340 שלוחה 9.
- להאזנה לדעת תורה מגדלי בראשם רשכבה"ג מרן רבינו ראש הישיבה הגדול לנדו שליט"א, בקו החירום: 03-313-3306.
- כמח"כ מידי שבוע י"ל קובץ אוצר הפרשה ובו גיליונות מרובותינו זצוק"ל. ניתן להשיג מודפס בבתי הכנסיות בארה"ק, וכן ניתן לקבלו במייל: a169258235@gmail.com